

Efesios

1 ¹Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³-su² i³wet¹lso¹sxā³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹si¹ha¹jau³nū³a² i³sa²si¹-hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². E²fe³so³thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹wi¹nxe² yxo²i²yah³lxin¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³nx2ti³na³la². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa².
²Txa²wā¹wi³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³-jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lx¹i³si¹hi² nxe³-nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hū¹nē³jau³su²

³Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²-su² Jah¹la² A²wi³nai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yen³kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la².
⁴Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³ a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³h¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³nhē³ja³kxa³nū³su² ā²la² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wi¹lhin¹-sxā³ kái³si¹nhē³lha²kxai³ kō³nxe³ju³ta² yū³ye²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³si¹k³jau³nū³su² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lx¹i¹nē³lha²kxai³ nxe² kái³ū¹nhē³ta¹-hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
⁵A³lx¹i¹nē³lha²kxai³ kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na²:
—~Ī²sxā³ ā³yū³so¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² wā²nxū¹hain³nha²ta¹hxai²hē¹la².
—~Ā³yū³so¹ai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³ txa²wē³ha³lx¹lo³ta¹na¹tū¹xā¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxe³te²nū³su² nxai¹na¹tū¹xā¹. Ju¹ta¹na² nūh¹lx¹sxā³ a²ten³jau³su² ha²kxai³lā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁶Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² a³lx¹i²khai¹nxe³jah¹lai²na² nxe³te²na² wā²-nxū¹h¹lx¹sxā³ a²sa²wi³ha³lx¹su² ti³hi¹tē³na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³jau³su² i²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i²nē³lha²-kxai³ nxe³nē³na²hē³la². Nxe³nē³ju³ta¹li² i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹wxa².

7 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ki³-
tā³la². Txa²wā¹kq³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ne³wā²na³ū¹nhē³na³la². Kāin² thāi³ti³la²
a³lxi²nē³ju³ta² kāin²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe²kāi³sa²tē³ū¹nhē³na³la². 8 Kwa²hāi¹nxe²
wā²nxū¹lxi³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i²sa²tē³nē³-
na³la². Txa²wā¹sū³na² te²nān²tu³ a²hoh³lxi³su² khai¹nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²
ain³nha²sxā³ wain³txi³ a³la³kxi²ha²kxai³, 9 a²ten³khai³ju³ta² kāi³ta¹hxai²hē¹la².
Kxā³nāu³u¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ē¹nān¹jau³kxai³lu¹, e³te³nah¹lxi¹:

—~Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā¹a¹tū¹xā¹. Na¹kxai²nān²tu³ ya³lu²kxi²nū¹hain¹tū¹-
xā¹. Ya³lu²kxi²nū¹hain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹hai¹na¹tū¹xā¹.
Nxe³jau³su² nūh¹lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³su² ha²kxai³
hī¹nai²na¹ jau³xu¹tai²na² kāi³ta¹lun²na²hē³la². A²nxe³ju³tai²li² kāi³kxe³su² i³-
yau¹ū¹nhē³na³la². 10 A²nxe³ju³tsu² kxā³nāu³a¹ ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹
nxe³tāu³a¹ yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ha³-
lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ oh³xan¹te²a² whāi²na¹ yuh³xan¹te²a² whāi²na¹ nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nxe³ju³tai²na² whāi²na¹ a²wa³kxēn³ta³tu¹wa².

11 Jā¹nxe³ju³tsu² a²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

—~Kxā³nāu³a¹ wē³ha³lxi³lo³ta¹tū³kā³txi³nū³a² yū³sa³tū¹xā¹, i²sxā³ ā³-
yū³so¹ai¹na¹tū³kā³txi³nū³su¹. A²nxe³te²nū³su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na²
wān³txa² yo²i²ain¹sxā³ ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³hain¹tū¹xā¹. Nxe³ju³tai²na²
kxā³nāu³a¹ nxe²kāi³a¹tū¹xā¹. Txa²te³na¹jau³sa²na³na¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² yo²i²si¹na¹wa².
Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xā² yo²i²ain¹nūn³tu¹wa². Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹-
sū³na² Si³yxau³jah¹la² wxi²kin³ti³to³nha²kxai³ sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³hē¹la².
Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² na³la².

13 Te²yā¹nxūn³sxā³ wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² yo²i²yah³lxi³nū³nī¹nhē³la².
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xai²na² wi¹jau³xai²na² yo²i²yah³lxi¹-
nhī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wa²su¹tū¹nxa²lxi³na²hē³la².
Nxe³yah³lxi¹te³na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³nū²nxi²-
sxā³ yxau³ya³nx2ti³jau³su² ū³hū¹nx2ti³na²hē³la². Ū³hū¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

—~Wxāi²na² yo²i²yah³lxi¹te² i³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³khai³su²
we¹ti³hi¹txa²lxa¹tu¹wi¹. Kxā¹nxān¹jau³xu¹txain²txi³ e³kxi²na¹hē³li¹. Hī¹na² kāi³-
ūh¹nx2ti³ta³lu²na¹tu¹wi¹. 14 Yan¹nāu³a¹ yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹nx2ta¹ju³ta³nū³a²
yū³tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xā² ya²la³lyau³su² ye²kxe³su²
Txa²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx2ta¹hē³li¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wxa²wa²su¹khai¹nxe³sxā³
yxau³yah³lxi¹ju³ta³nū³su² yū³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² nxe³nx2ti³na²hē³la². A²-
nxe³ju³tsu² Sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i³kāi²not³sxā³ i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

Pau²lah³lai²na² a²yo²wān³txa² Sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

15 Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Je³su²jah³la² yo²i²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Yo²i²tū³kā³txi³ i³nxai²na² a²-
yo²ha³kxa¹ a³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 16 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² e³kxi²na¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—Txa²sū³nu²yah³lāi³. Tū¹kā³txai²na² yxo²i²nxain¹na³li¹. Nxe³kxe³su² i³sa²-
nēn¹kxi²nxa²si¹na¹nhai¹. Nxe³ha²kxai³ tū¹kā³txai²na² ā³nxū²kwai³lxū¹txai¹nhē³li¹.
17 Wxāi²li² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wi³nu²si¹lxi¹. Wxi²kin³ti³ton³te²a² A²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹.
Nxe³si¹ha²kxai³ a²ē¹nāu³a² a²hoh³lxi³si²nūh¹txai¹nhē³li¹. Wxa²ha³lo²a² i³yau¹tū¹-
txai¹nhē³li¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³la³kxi²nū¹si¹hain¹jau³su¹. 18 Te²yā¹nxūn³sxā³
ha³lo²a² i³ha²te¹jut3sū³nxe² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹la³la³kxi²ti³hit1txai¹nhē³li¹. Nxi¹-
nīn¹kxai²nān²tu³ i³hi¹txain¹si¹hin¹jau³su² i³kaix1so¹ai¹nīn¹ju³ta¹na² wi¹wi¹nxe²
wah³nxe³nxain¹kxe³nū³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Yxo²i²tū³kā³txa² yen³kxai²na²
ha³lo²ai²na² wi¹ju³ta³nū³a² ū³hū² kāi²no³ta¹nīn¹ju³ta³nū³a² ā³ne³wxe³ain¹ta¹-
li¹. 19 Yxo²i²nxain¹tū³kā³txai²na² nū³kxūn³txi³ hxi²kan¹txi³lo³ta¹nīn¹kxe³su²
ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nū³kxū³nīn¹ju³tain²txi³ nū³kxūn³txi³ hxi²-
kan¹ti³hi¹ta¹nīn¹tu¹wi¹. 20 Nū³kxū³nīn¹ju³txai²nān¹te²kxa³yā¹lhu² Kris²tu³jah¹la²
ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹hi¹nha²kxai³ nxe³te²la¹wi¹. A²nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la²
ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹hin¹ka³tū³ ha³lo²a² oh³xan¹ko³xai²na² wxa²wi¹nxa²tāu²a²
ūh³wxe³si¹hin¹nū²hē³li¹, ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³su² ya³hin¹jau³sa¹. 21 Ūh³-
wxe³si¹hin¹tau²a¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sxā³ ne³ka³ta²si¹hin¹nū²hē³li¹.
Oh³nāu³tu¹ta¹nān¹tū³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ a²ta³-
nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ nū³kxūn³khaix1nxe³te²nāu³xa²
a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ sa²ki³la³xi²te²nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³
nxe³si¹hin¹nū²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ hi¹nān¹tū³kā³txai²na² nū³kxūn³te²nāu³xa² ā³sen³-
sai¹ha²kxai³ yan¹nāu³ān¹tū³kā³txi³nū³a² nū³kxūn³te²nāu³nū³a² ā³sen³sai¹ha²kxai³
nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² nxe³si¹hin¹nū²hē³li¹. 22 Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
a²yu³hē³nāu³a² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ūh³wxe³yen¹nū²hē³li¹. A²wa³kxēn³ta²-
ti³hi¹tin¹nū²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³kā³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³kah³lo²su² ti³hi¹tin¹nū²hē³li¹. 23 Txa²wā¹ne³ka³nāu³-
ai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ wi¹lhau³ko³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²
yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²nha¹tū³kā³txi³nāu³xai²na²
wi¹lhau³ko³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²-
tū³kā³txai²li² wi¹lhau³ko³tū¹nha³li¹. Nxe³ha²kxai³la¹ Kris²tu³jah¹la² yā¹nxe³sxā³
yxo²i²tū³kā³txi³ki³nāu³xai²na² sxi²je³na² i²li³je³na² yxau²ho³hain¹kxan²ti³ wi²-
lhau³ko³tū¹hain¹nūn³si¹na¹wi¹, Kris²tu³jah¹lo²kxai³ Txa²wā¹hau³ko³jah¹lo²su²
ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu²a¹ nxe²e³kxi²to³nha¹wa².

Ya³lu²sxā³ yxau³kī³te²nāu³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³su²

2 1 A²kxā³nxai²tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³yah³lxi¹nha²kxai³
ko³nxe³ju³ta² kāi³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe² yxau²xai³yah³lxi¹hxain¹ti³ai¹ti²-
tu³wa². Txa²wā¹sū³na² ten³yah²lxa³nha²kxai³ ya³lu²te²hū³nxe² Txa²wā¹sū³na²
yxau²xai³ye²yah³lxi³to³hin¹ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxi¹nhi¹nai³tā²
yuh³xai²nān¹tūh³na² ko³nxe³tūh³nai²na² ā³si³tē³la³kxi²yah³lxi¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³-
wa². Ko³nxe³khai¹nxe³jah¹lai²na² oh³sī³nān¹te²a² hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa²
sa²yo²we¹jah³lxi¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Sa³ta³na²jah¹lo²khai³xai²la¹wa². A²ta³a²

wān³txai²la¹wa². A²nxe³te²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³tū³ka³txai²na² wa³-ka³ti³lo³tain¹te²ju²hē³la². ³Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai² yā¹nxe² kāi³nūn³kī³tai¹ti²tu³wa². Tū¹ka³txai² yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² kō³nxe³ti³ kāi³kī³tai¹ti²tu³wa². Kwa² kuh³lxa³thin¹sxā³ ain³nha²kī³jau³xa² we¹kī³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ tū¹ka³txai² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³ju³ta²lot3sxā³ yxau³xai³kī³te²-ju²hē³la². ⁴Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a³lxi²khaix1nxe³nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². ⁵Nxe³sxā³ txa²wā¹-kō³nxe³ti³ kāi³kī³kxe³su² yxau³xai³kī³tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² a³lxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhe³na²hē³la². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². Txa²wā¹sū³-nān²tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². ⁶Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³lhxā³ yxau³kī³si¹nān¹te²tu³ oh³-nāu³u¹tai²nān¹ko³xai²na² yxau³ya³nhē³lhi¹jau³nū³su² i³hxi²ka¹tē³na²hē³la². ⁷Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³lxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³ju³tan¹te²-kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³te²ju²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ nxe³hi¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³ju³-ta² kāin²khaix1nxe³ju³tan²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ i²si¹nhē³tu¹wa². ⁸Txa²wā¹sū³nai²na² wā²nxūh¹ a³lxi¹nx2ti³na³la². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³kī³kxa² wah³xa² ā³wa²-su¹tū¹nhē³si¹jau³sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ī²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹na² ā³wa²su¹tū¹h¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³ wā²nxūh¹lxi³ wxa²ē¹na² ā³wa²su¹-jah¹lxi³hī³nx2nxa³lxa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ē¹na² ā³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². ⁹Jā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³yah³lxi¹nxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ē¹na² sa²wa²su¹tū¹yah¹lxi³-hī³nx2nxa³lxa², yxo²kāin²e³yah³lxi¹nxan²ya³txi³sa³. ¹⁰Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² tah²lxi³ sa²we¹tē³jah¹lai²la¹wa². Yen³kxa² wi¹kxa² so¹lxi³ kāi³si¹nhē³jau³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³lhxā³ yxau³sa²tē³kī³tā³la². Nxe³ju³ta² kxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³la³ nxe²e³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³jut3su²

¹¹Nxa²ha¹te¹ i³nē³kxe³kxi²sxā³ sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Ju³te²-a² nū³ka³txi³syah¹lxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³ txai²na¹xai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³na¹xai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²ki³la³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹tū³ka³txi³-su² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹kxi²sa²sin¹tu³ka³txi³su² nxe³te²su² si¹na¹wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² sa³wi³ha³lxi³sa²ye²kī³ju³ta² a²nū²a² a²yo²-ha³kxa¹ a³la³kxain¹te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxan²ta¹ wxāi²nāu³ i³nxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³ i³nxai²nān²tu³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²tū³ka³-txi³sxah¹lxa³lxa². ¹²Nxe³yah²lxa³nhī¹nai³tā² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². I³sa³e² nū³ka³txi³su² yah³lxi³te²sxan³yu²-hē³la². Ā³waix3sxā³ yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hē³la². Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹, I³sa³e² nū³ka³txa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: —~Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³su² yah³lxi¹lxi¹. Wi¹lhau³ko³tū¹nx2ta¹-tu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹tai²na² kxā³nxai³tā² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wahx³yah³lxi³te²-
 sxan³yu²hē³la². Yuh³xai²nān¹ko³nāu³a² yxau²xai³yah³lxin¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 ā³ten³yah³lxin¹ju³ta² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². U²lxi³ ā³si³tū³lxi²sxā³ yxau³-
 si¹nxa²lxain¹te²ju²hē³la². Nxe³yah³lxin¹jut³su² nxe²kāi³yah³lxi³ta¹hxai¹nhē³la².
 13Nxe³yān¹ta¹ hī¹na² sa²kxai³lu² wxāi²nāu³ i³nxai²na² ā³waix³sxā³ yxau³yah³-
 lxin¹te²i³nxai²na² hī¹na² jā¹nxe³sxā³ ā³si³tū³lxi²sxā³ yxau³yah²lxa³lxa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nx²ti³na³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nūh¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa² ha³li³hxan³nū¹-
 nx²ti³sxā³ ya³lu²kxi²nūh¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nūh¹nx²ti³ha²kxai³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nx²ti³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³tū³sih¹-
 nx²ti³na²hē³la². 14Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² hāu²no³tū¹nhē³jah¹lo²su²na³la².
 Nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² sa²so¹ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa²
 sa²so¹ha²kxai³ tū¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nū³kā³txi³ ka³na³ka³na³ti³hi¹-
 tē³na²hē³la². Kō¹kon¹su² ki³sxai²ju³tai³tā² ā³na¹ti³hi¹tē³nha²kxai³ nxe³sxā³
 ā³nū²kxi²si¹nhē³na²hē³la². 15Nxe³ha²kxai³lu¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ū³wha²li¹-
 txā³nxu¹txai²na² wān³txai²li² ā³na¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² wān³txai²li²
 ā³na¹ha²kxai³ wān³txai²tā² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²we¹jah²lxan³jau³xai²na² ā³na¹ha²-
 kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tū³ a²nū²ai²na² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³su² te²na² nxe³tā³nxa² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²la³ tā³nxa² i²li³te²na¹
 ā³nū²kxi²si¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² tah²lxi³ we¹tha²kxai³ hāu²no³nhyain¹na²hē³la².
 16Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ya²lu²kxi²nū¹-
 nhē³lha²kxai³ ā³na³tā³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹hxa³txā²hē³la². Hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² te²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²-
 su² te²na² ā³nū²kxi²sxā³ nū³kā³txi³ ka³na³ka³na³tū³kā³txi³su² ti³hi¹tain¹na²hē³la².
 Nxe³ti³hi¹tai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²e²nān¹jau³su² e²te³nah¹lxi¹:
 —~Tū¹kā³txai²na² i³wi¹lhīt¹sa²sxā³ ā³ya³lxi²xi²ti³hi¹tai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹-
 hxai²hē³la². 17Jā¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 hāu²no³tū¹nhē³jau³su² wi¹jau³su² i³hen³txi³te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē³la².
 Wxāi²nāu³ i³nxai²na² Sū³nai²li² ul²yxau²xai³lyah³lxin¹te²nāu³ i³nxāin²txi³
 i³hen³txi³nx²ti³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² Sū³nai²li² ul²yxau²xai²nxa³-
 te²nāu³āin²txi³ i³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³nx²ti³na²hē³la². 18Jā¹nxe³jut³su²
 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kī³tā³la². Nxe³kī³sa²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³-
 txain²txi³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²ain²txi³ nxe³tū³kā³txi³kī³nāu¹xain²txi³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹ti³hi¹tē³na³la². Nxe³ne³ju³tan¹te²-
 kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² hxi²kan¹txi³ i³ye³kxi²hī³kī³tā³la².
 19Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tū³ wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² Ju³te²-
 a² nū³kā³txi³sxa³te²su² yah³lxin¹kxan²ti³ ā³lxi²tū³kā³txi³su² yah²lxa³nha²kxai³
 kwa²ha³la³ka³lxa³lon³yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³hī³nx²nxa³lxa². Yxān¹ta¹ ha³lo²-
 a² yxau²xai³te²nāu³su² nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² sa³wi³ha³lxi³lon³yah³lxi¹lxa²,
 yxo²i²tū³kā³txi³su² yah³lxi¹nha²kxai³la². 20Sxi²ha² kāin²thi³na² txon³jut³sū³ju³tai²-
 la¹wa². Sxi²ha² au³txi³ txah³lxa³kxa² sa²tā³te²na² sa²kxai³lu² i³kaix¹so¹tū³kā³txi³su²
 te²na² Sū³na² wān³txa² hen³txi³tū³kā³txi³su² te²na² nxe³te²nāu³xai²na² tah³lxa³-

kxan²tu³ sa²ta³ki³te²hū³nain¹na³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³thū³jah¹lai²la¹wa². 21-22 Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² yxo²i²tū³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²i² kai²non³si¹hai¹nha²kxai³ wi¹la³la³kxi² kai²non³si¹hai¹nha²kxai³ nxe²sa²tē³ū¹-hain¹na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³wih¹nx2ti³sxā³ yxau²sa²tē³nūh¹nx2ti³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nū³ka³txi³ ka³na³ka³na³-tāu³lot3si¹nhē³na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ka³na³ka³na³thi³nhū³ki³tā³la², Sū³na² Yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³yxau³ne³nha²kxai³la².

Pau²lah³la² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² wa³ka³li³yu³ta³lot3jau³su²

3 1 Jā¹nxe³jut3su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹te²sa¹ti²tu³wa². Te²sa¹ha²kxai³ wxāi²nān²ta³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² i³nxān²tu³ wān³txain²txi³ i³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ o²la³kxi²-ye¹nx2ta¹wa². Nxe² o²la³kxi²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sain¹na²hē³la². 2 Jā¹nxa¹ju³ta² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² Sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³jau³xa² wān³txai²na² i³yau¹ū³sih¹nx2ta¹jau³su² a²wa³ka³-li³yu³ta³lot3sa³na²hē³la². A²nxe³jut3su² ne³katljah³lxi¹na¹ta¹lu¹wa². 3-6 Nxe³sxā³ kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². E³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²na² i²li³te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²-ain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹ai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sū³na² a²nū²nāu³khai³xa² a²ha³tih³nāu³a² yā¹nxe³te²lon³txai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹nha²-sxā³ i³ye³kxi²jau³xai²tā² we¹ta³lu²nain¹nū³nha²kxai³ nxe³nū¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² hāi³jau³xu¹ta¹na² hi¹nai²na¹ so¹lxi³ i³yau¹ū³sa³na²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² kxā³nxa² ū³wha²li¹la³kxi²nx2ta¹ta¹-ti²tu³wa². Nxe³txā³nxai²tā² ā³nī²xi²sxā³ i³sa²wa²lho¹xi²yah³lxi¹nxai²nān²tu³ wān³txa² e³kxi²nx2ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² hāi³jau³xu¹ta¹na² wān³txain²txi³ kwēn¹ta² i³yau¹ū³sa²jau³xai²na² wān³-txain²txi³ nxe³jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wa². Jā¹nxe³ju³ta² wān³txai²na² kxā³nhxi¹nu¹ta¹nān²tu³ ā²la² ā³no¹sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹yah³la²-nāu³xu¹ta¹na² a²nū²a²nāu³xu¹ta¹na² hai³txi³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ hi¹nai²na² so¹lxi³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³kaix¹so¹tū³ka³-txi³su² wi¹lhin¹te²su² te²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txi³su² te²nāu³xa² nxe³ya³sxā³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²kxai³lu² i³yau¹ū³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

7 Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²-sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹khaix¹nxe³sxā³ wā²nxūh¹lxi³ wi¹lhin¹te²lot3sain¹na²hē³la². Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹:

—~ i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxi³ yxau³ain¹-te²nāu³xa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹hai¹nhīn¹jau³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². 8 Kāin²te²txā³wa². Yxo²i²-

tũ³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³
Txa²wã¹sũ³nai²li² ã³sa²si¹hã³sain¹na²hẽ³la². Û³sa²si¹hã³sain¹te³nah¹lxi¹:

—~Pau²lah³lai³. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² ã³sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹-
wi¹. Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũh¹nx2tũ³jau³xa²
wãn³txai²li² hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ta³lu²nhxa³jah³lxan³jau³xai²na² wãn³txai²li²
ũ³hũ¹nxa²sxã³ ã³sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxe³sa¹wa². 9A²nxe³jau³xai²na²
yen³kxu¹tai²na² whã²na¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²we¹jah¹la² hi²sen³su² wãn³txu¹tai²na²
ã³sa²hã³kxi²xai³ta¹hxai²hẽ³la². A²nxe³jau³jau³xai²na² ã³hũ¹sa²sxã³ a²nũ²a² a²-
yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³si¹hai¹na¹jau³su² i³la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² i³hxi²kat¹sa²sxã³
ũ³sa²si¹hã³sa²na²hẽ³la². 10Nxe³sa²te³na¹ oh³xan¹te²a² hxi²kan¹ti³ nũ³ka³txi³su²
te²na² oh³xan¹te²a² nũ³kxũn³ta³ nũ³ka³txi³su² te²na² ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³-
na² sa²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹na² sa²hau³ko³tũ¹hain¹ju³ta² ã³hũ¹hain¹ju³ta³nũ³a²
wã²nã³ũ¹hain¹tu¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³-
txai²na² hxi²ka² wã²nã³ũ¹hain¹tu¹wa². 11Kxã³nã³u¹tai²na² txa²wã¹ha³lo²a²
yũ²nxa³hi¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wẽ³ha³lxi³nã³nxũ²a² wã²-
nxũ¹hain³ha²ta¹hxai²hẽ³la². Txa²wã¹ha³lo²an¹ta² nũ³ka³txi³nũ³a¹ i²li³te²nũ³a¹
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lan²tũ³ yo²ain¹ju³-
ta³nũ³a² ten³ta¹hxai²hẽ³la². A²nxe³ju³kxai³lu² yo²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a²wẽ³ha³lxi³khai³lo³tain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³jau³xa² whã²na¹ Txa²wã¹sũ³na²
a²ẽ¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hẽ³la². 12Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³
yxau³ya³nhẽ³ju³ta² yxau²kĩ³sa²kxai³ yo²i²kĩ³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yuh³lxi³-
kĩ³sxa³kxe³su² ã³yo²o³tũ¹kĩ³sa²kxai³ yo²i²sxã³ ã³i³ĩ³kĩ³sa²kxai³ nxe³kĩ³tã³la².
13Jã¹nxe³na¹jut3su² khãuh³lxa³txi³sa²ju³ta² hxi²waun³jah³lxi³txa³hẽ³la². Nxũ²-
kwai³lxũ¹txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ³la². Khãuh³lxa³txi³ye²sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹ko³nh²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nẽ³jau³su²

14Jã¹nxa¹jut3su² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² A²wĩ³-
nu²su² ha²kxai³ nxe³te²yen³nãu³a² ã³ka³ti³wxe³nũ¹sxã³ sa²nãn¹kxi²na¹wa².
15A²nxe³jah¹lai²na² sa²nãn¹kxi²na¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nãu³a¹
a²yut3sain¹tãu³a¹ a²yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ko³nãu³a¹ a²yut3sain¹tãu³a¹ a²-
yo²ha³kxa¹ i³yĩ¹li³ju³ta³lot3txi² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². 16Jã¹nxe³na¹jut3su²
Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²to³ha¹tãu³a² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Sũ³na² nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nĩn¹ju³ta² kãin²khaix¹nhxi¹lxi¹.
Wã³nxĩ¹khaix¹nhxi¹lxi¹. Nxi¹nha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³-
ka³txi³sxa³te²nãu³xa² yo²i²nxain¹te²nãu³xa² nũ³kxũn³ti³hi¹txai¹nhẽ³li¹.
Wxa²yãu³ka³jxah³la² sa²kxai³lu² nxũ²kwai³yxau²xai³si¹hain¹to³hi¹nhẽ³li¹. Nxi¹-
nha²kxai³ ã³nxũ²kwai³lxũ¹txai¹nhẽ³li¹. 17Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tũ³ Kris²tu³jah¹la²
yo²i²ai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² nxẽ²kxa² yã¹te²hũ³nxain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa²
a²nxe²kxa² au³txi³ ai³kxai²nãn²tũ³ wa³su³txi³ it3sa²nãu²ã³te²sxa³yu²hẽ³-
li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ wxa²wãn³txa² kan²txi³ yo²i²nxain¹kxai²nãn²tũ³
an³ta³kxai¹nĩn¹ju³ta³nũ³a² yũ³ai¹nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²ha² a²si³-

tah³nāu³a² au³txi³ txah³lxa³kxa² ūh³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ sxi²ha²kxai³lu² wa³su³txi³ a³hi²sxā³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²-wān³txa² yxo²i²nxain¹kxai²nān²tu³ sa²yxo²ā³nxai¹nxa³lho³li¹. A²nxe³ju³tai²na² a³lxi²xai³ti³hit¹l¹si¹ja³kxa³nxai¹n¹nha²kxai³ nxe³ti³hit¹l¹sa²tē³ai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a³lxin²tain¹kxe³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. 18Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³kxa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ju³tai²li² ā³ne³wxe³-si¹txai¹nhē³li¹. 19Kris²tu³jah¹lai²na² a³lxin²tain¹kxe³su² hxi²kan¹txi³ wā²nxūh¹ ā³ne³wxe³sīn¹te²txā³wi¹. Hāi¹sxā³ a²ē¹nāu³a² au³txi³ e³kxi²nha²ti³hi¹txai¹nhē³-li¹. Nxi¹nīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³xai³lhi¹hai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² a²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi²sa²sai¹si¹hai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³to³ha¹wa².

20Jā¹nxe³jut³Ssu² Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wa². Ā³sen³-sai¹nē³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wa³to²hi²sxā³ i³we¹tū¹nhē³tu¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² au³tāu³ai²na² so¹lxi³ e³kxi²nha²sxā³ nxe³ki³kxan²ti³ wa³to²hi²sxā³ ain³kxi²nū¹nhē³tu¹wa². A²nxū²kwai³lxū¹sxā³ hxi²kat¹l¹sa²tē³nū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe²kāi³ū¹nhē³tu¹wa². 21Jā¹-nxe³jut³Ssu² Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² wah³xa² i³hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txai²li² yxo²i²sxā³ yxau³xai³tū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ē¹na² i³hau³-ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²li² i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³hē¹la². I³sa²nēn¹kxi² i³sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hē¹la².

Je³su²jah³la² yxo²i²tū³ka³txai²na² a²nū²ka³na³ka³na³te²lot³jau³su²

4 1Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³-txa² sa²yxo²wet¹sxā³ yxau³na¹ha²kxai³ ū³t¹l¹kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lo²su² na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³-xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Yxo²thāi³ti³la² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³nu²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ten³jau³khai³xa² wain³txi³ kāi³sxā³ yxau³xai³si¹nx2ti³jau³su² i³kaix¹so¹nx2ti³tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i³kāin²te²lon³si¹sxā³ yxau³ya³nyhu¹i² i³kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³-nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³ya³nyhu¹i² nxe³jah³lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ kāi³ū¹sa²na³na¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi¹ta² i³kwai²kxi²nhyu¹ah³-lxan³kxe³su² hāi¹nxa² a²kit³Ssu² a³lxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hē¹la². 3Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³xai³la³nha¹ju³ah³lxi³hē¹-la². Ju¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²kxai³lu² i³hxi²ka¹txa²lxi³ha²kxai³ hāu²non³sxā³ yxau³xai³lah³lxin¹tu¹wa². 4Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah³la² yxo²i²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹-nxe³sxā³ ha³lo²a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ wah³nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹nē³lha²kxai³ yan¹nāu³a¹ Sū³nai²li² ā³ti³nē³lhxā³ yxau³sa²tē³ju³ta³nū³a² wah³nxe³ki³tu¹wa². 5Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²-la¹wa². Yxo²i²ki³jau³xai²na² yau³ka³na³ka³nat³sxā³ yxo²i²ki³tā³la². I³yau³xa²

ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nx²ti³ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³la² ka³na³ka³na³jah¹la² a²sa³wi³-ha³lxi³su² ti³hi¹tẽ³lha²kxai³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³ yxo²t̄¹ki³ta³³la². 6Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a² Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa².

A²nũ²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ne³te²ki³nāu¹xai²na² ā³si³tẽ³kxi²nẽ³jah¹lo²su² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³la². Nxũ²kwai³yxau³sa²tẽ³kxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa².

7Txa²wā¹sũ³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²sa²tẽ³nẽ³na³la². Nxe²-nẽ³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² hxi²kan¹khai³kxe³su² i³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². Ha³na³ka³lxi³nxe² ai³sxā³ ten³si¹nhẽ³kxe³su² i³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². 8Nxe³jut³su² Txa²wā¹sũ³na² wha²li¹-txā³nxu¹tai²na² wān³txu¹tai²na² e³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su² e³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

—~A²kō¹kō¹nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nũ³kxũ³ju³ta² sa²so¹kxa²hxa³-kain¹sxā³ sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ain¹ka³tũ³ Jah¹lai²na² so¹lxi³ nũ³kxũ³txi³ ā³sen³sai¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹ā³ain¹sxā³ ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³tāu³a² a²nũ²a²nāu³xa² i³hxi²ka¹tain¹ju³ta² i³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

9Jā¹nxe³jau³xu¹tai²na¹:

—~Ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jau³jau¹xu¹tai²na²sa¹, a²si³yxau³tāu³a²sa¹. A²kxā³-nxa² a²ka³nxi²sā²nxa³ke³la²tẽ³kxai³ hxi²kan¹ti³ ka³la³xi²hĩ³nx²nxa³wa². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a² yuh³nāu³a² a³ka³nxi²sān²ta¹hxai²hẽ¹la². 10Te²yā¹nxũ³-sxā³ nxe³jah¹lain²txi³ a³ka³nxi²jah¹lain²txi³ ka³la³xi²jah¹lain²txi³ ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³la³xi²ka³tũ³ oh³xan¹ko³nāu³a² oh³xan¹ko³xu¹tai²na² ka³la³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³-la³xi²tāu³a² A²yāu³ka³jxah¹lo²khai³xa² yxau³sxā³ sa²si¹hā³ka³tũ³ nxe³hi¹nān¹te²tu³ yuh³xan¹ko³nāu³a² whāi²na¹ a²yāu³ka³jxah¹lan²tu³ yxau³xai³la³kxi²nẽ³na³la². 11Jā¹nxe³jut³su² i³la³ka³ti³lxo³tẽ³kxe³su² nxe³te³nah¹lxi¹. Txa²wā¹nũ³ka³txai²na² a²wān³kxi³nũ³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² i³kaix¹so¹tũ³ka³txa² i³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ a²wān³kxi³nũ³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² Sũ³na² wān³txa² i³ye³ũh¹nyhu¹ki³jau³nũ³ai²na² i³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ a²wān³kxi³nũ³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² ha³lo²a² u²lxañ¹ko³-xai²na² ai³sxā³ wa³nũn³tũ³ka³txa² i³hen³txi³si¹jau³nũ³su² i³la³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ a²wān³kxi³nũ³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t̄¹tũ³ka³txa² i³hau³ko³t̄² i³ye³kxi²sa²tẽ³i² nxe³si¹jau³nũ³su² i³la³ka³ti³lxo³tẽ³-lha²kxai³ nxe²xai³nẽ³te²ju²hẽ³la². 12Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²t̄²te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ yxo²t̄²kāi²not³si¹hain¹jau³nũ³su² i³hxi²kat¹txa²-lxi³tu¹wa². Nxe³kxi³nũ³su² Kris²tu³jah¹la² a²nũ²hũ³sxā³ yxo²t̄²tũ³ka³txan²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹nũ¹hain¹tu¹wa². 13Nxe³ki³kxai²nān²tu³ yxo²t̄²yah³lxin¹jau³xain²txi³ yxo²t̄²a¹jau³xain²txi³ nxe³tu¹wa². Je³su²jah³lo²su² Txa²wā¹sũ³na² A²ki³lha³lhxu² jau³jau¹xai²na² wi¹la³la³kxi²ki³tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³lon³ki³tu¹wa². Nxe³te²kxa³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² yā¹nxe² kāi²non³ki³tu¹wa². 14Nxe³hi¹nān¹te²tu³ wẽ³ha³lxa² yā¹nxe³ki³sxa³lho³la². Te²yā¹nxe² na³vi²o²tẽ³na² yā¹nxe³ki³sxa³lho³-la². A²nxe³tẽ³na² it³ta² ũn³kxa² sa²ik³kxai²nān²tũ³ na³vi²o²tẽ³na² kwa²sa²xai³li² kwa²sa²wa²lho¹xi² jā¹nxe² nxe²xai³te²ju²hẽ³la². Te²yā¹nxe³jut³sũ³nxe² kāi³ki³sxa³-

lho³la². Wān³txa² tah²yau³xai²na² ain³kxi²ki³kxai²nān²tū³ ka²yāu¹ka²yāu¹jau³su² kxai²nān²tū³ ain³kxi²ki³sxa³lho³la². Wān³txa² i³ki³ha¹kxi²nē³te³lhā³ e³kxi²nē³-lain¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³kxi²ki³sxa³lho³la². 15 Nxe³yān¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xā³ so¹lxi³ e³kxi²ki³tā³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ne³ka³-nāu³ai²na² ne³kih¹nha²ki³kxa² yā¹nxe³ki³tā³la². Nxe³jah¹la² yā¹nxe² kāi²non³sxā³ ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ki³tū¹wa². 16 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹nū²a² yā¹nxe³hī³-nx2na³la². Txa²wā¹ka³ti³tā³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na² sa²yxo²wet1sxā³ wi¹lain³ki²sa²sain¹ta³kxi²nha²ki³kxai²nān²tū³ txa²wā¹nū²ai²na² wi¹lain³ta³kxi²nha² wi¹wen²ta³ki² nxe³nē³lhī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³-nxe² Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³su² ki³tā³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ne³kai²la¹wa². Nxe³sxā³ sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tū³ wi¹lhau³ko³nha²si¹nhē³kxai²nān²tū³ a³lxi³-waun¹nyhu¹i² nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹i² wi¹we¹kāi²no³nyhu¹i² nxe³hī³ki³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² tah²lxi³ yxau²xai³ki³jau³su²

17 Kxā³nxai³tā² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xā² yā¹nxe² kāi³sxā³ yxau²-hoh³yah³lxi³ta¹hi¹nhē³la². Yxān¹ta¹ te²yā¹nxe² kāi³xi²yah³lxi³txa³hē³la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wān³txain²txi³ txa²wān³txain²txi³ nxe³ya³nx2ta¹wa². A²nxe³tū³ka³txai²na² a²e¹nān¹jau³xai²na² ko³nxe²ti³ ai³nhain¹te²ju²hē³la². 18 Au³txi³ wā²nxū¹hāi³nhain¹jau³xai²na² ka³nxah³jut3sū³-ju³ta² so¹lxi³ ai³nhain¹te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ai²ni² wi¹la³la³kxai¹nxa³i² nxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wi¹lhin¹sxā³ yxau³nū¹hain¹ju³ta³ u²sa²tā³ain¹na²hē³la². 19 Nxe³te³na¹ ko³nxe²ti³ kāi³ain¹kxe³-su² ha²ya³kxa² i³āu²lxi¹nxa³wa². Kwa² yxo²kau³ka³nxe³txi³ e³kxi²ju³ta² so¹lxi³ kāi³sa²tē³ain¹te²ju²hē³la². Ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxāi²nān²ta³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² te²ya¹-nxe² kāi³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe² i³tih³nxe³nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². 21 Wān³txa² wi¹jau³xā² i³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹-la² a²sa³wi³ha³lxi³su² yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² txa²wā¹ha³lo²a² yxau³hi¹nai³tā¹jau³la³ wān³txi³khai³xai²na² ya²la³lyau³xan²tū³ ain³so¹-yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 22 Jā¹nxe³sxā³ kxā³nxān¹te² i³nxai³tā² ko³nxe²ti³ kāi³yah³lxin¹te² i³nxai³tā² ā³nā¹yah³lxin¹te²sin¹jai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ ha³ya³kxa²sin¹sxā³ kāi³yah³lxi³txa³hē³la². I³ki³ha¹kxi²nx2ti³sxā³ ko³nxe³-ti³ kāi²non³nxa²lxi³ha³ta²wa². 23 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²e¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sa²tē³-nxa²lxi³tū¹wa². 24 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² a²e¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: —~Txa²we³ha³lxa² tah²lxi³ wet1sa²tē³ai¹na¹xā¹. Na¹ka³tū³ Txai²yā¹nxe³ sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Wain³ju³ta² kāi³sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Wi¹lhin¹sxā³ i²sain¹tū¹-xā¹. Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² sa²wet1sa²tē³nxa²lxi³na³la².

25 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³a² a²nū²ka³na³ka³na³kxa² yā¹nxe³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ i³ki³ha¹kxi²jau³xā² ā³na¹hxa³jah¹lxi³hē³la². Wān³txa² ya²la³lyau³xā² so¹lxi³ e³kxi²nyha³jah³lxi³hē³la². 26 A²nū²a² ā³xa² i³an¹ta³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ ko³nxe²ti³ kāi³yah³lxi³txa³hē³la². Ka³nxa³hi²nxa³tā³lxa¹ ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹-

la². 27A²ta³a² kâin²te²a² a²nxû²kwai³wih¹nx2ti³ha³ta²wa². 28A²nũ²a² yen³kxa² kâi³kxi²nyhu¹te²i³nxai²na² sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² kâi³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hê¹-la². Hâi¹sxã³ wxa²hxi²ki³khai³xai²na² wxa²no²la³kxi²sxã³ yen³kxa² wi³kxa² so¹lxi³ kâi³jah³lxi³hê¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ a²nũ²a² ã³xa² yen³kxi³txa²te²na² ã³ne³-khauh²kxi²yah³lxin¹kxai²nân²tu³ hxi²kan¹txi³ hxi²nũ¹nũ³hain¹yah³lxi³hî³nxa¹lxa². 29Wân³txa² kō³nxe³jau³xa² wxa²yxo²ai²na² i³ye³sxã³ sa²yxo²sai¹yah¹lxi³-txa³hê¹la². Wân³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ ã³nhxi²nũ¹nũ³yha¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hê¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wxa²yxo²wân³txa² i³wi¹lhi¹nũ¹nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa². 30A²wi¹lhi¹nai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³-txa² yxo²i²yah³lxi³nh¹na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² A²yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹khai¹jah¹la² i³sa¹si¹hã³tî¹nhê³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹ē¹nãu³a² yxau³kxi²nē³te³lha³ka². Nxe³nē³ju³tan¹te³kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sũ³na² wxa²wa²-su¹ta³lun²nũ¹nhê³ju³ta³nũ³a² a³la³kxi²ton³nē³na³la². A³la³kxa²ti³lon³nē³lha³kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nu¹ta³kxai³ i³ãin²ta³kxah¹lxi³txa³hê¹la². 31Kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³lxa². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wā²nxũh¹ kwa²to³toh³lxi³ i³xan³ta³-kxi² i³wã³lon³kxi² a²nũ²a² ã³xa² i³xan³ta³kxi² i³kaix¹sxã³ i³yxo²xũ³ni² a²nũ²a² ã³xa² kō³nxe³ti³ kâi³ũ¹te³lhxã³ i³ye³kxi²nyhu¹i² a²nũ²a² ã³xa² kō³nxe³ti³ i³yi¹-li²hi² nxe³yah³lxi³txa³lxa². 32Ã³na¹yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wi¹lhin¹ye²nyhu¹i², i³ãin²ta³kxi²nyhu¹sxã³ a³lxi²nyhu¹i², nxe³jah³lxi³hê¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Txa²-wā¹sũ³nai²na² Kris²tu³jah¹la² hxi²kai²na² te²hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² ya¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wxa²wa²su¹jah³lxi³hê¹la².

Txa²wā¹sũ³na² a²wē³ha³lxi³lo³tē³jau³su²

5 1Jã¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lxi³su² yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² kâi³kxa² yã¹nxe² kâi³jah³lxi³hê¹la². 2A³-lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hê¹la². Kxã³nxai³tã² Kris²tu³jah¹la² a³lxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ wā²nxũh¹lxi³sxã³ ya³lu²kxi²nũh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ i³si¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 3Je³su²jah³lai²na² wân³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹-ti³hi¹txa²lxi³te³jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² kuh³lxa³thin¹sxã³ o²la³kxin¹ju³ta² ã³na¹hxa³ti² kuh³lxa³thin¹sxã³ wā²nxũh¹ain³nyhah¹lxin¹ju³ta² ã³na¹hxa³ti² a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² ha²ya³kxa² yxo²kwain³kxi²nha² nxe³jah³lxi³-hê¹la². 4Te²yã¹nxe³sxã³ wân³txa² wxa²yxo²a² e³yah³lxin¹jau³xa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hê¹la². Kuh³lxa³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³xa² kō³nxe³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ kō³nxe³thin¹sxã³ ha²ya³ka³lxi³sa²jau³-xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hê¹la². Hâi¹nxe³sxã³ Sũ³na² wi¹lxo³kxi²jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hê¹la². 5Jã¹nxe³jut3su² kō³nxe³thin¹kō³xai²nân²tũ³kã³txa² yã¹nxe² kâi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Kris²tu³-jah¹la² nxe³sxã³ te²na² ha³lo²la³ ã³wih¹sxã³ yxau²xai³yah³lxi³hî³nx2nxa³lxa². Nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² kuh³lxa³thin¹sxã³ a²nũ²a² ã³xa² o²la³kxi²nyhu¹kxi³te²na² ã³wih¹xa³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxã³ wā²nxũh¹hain³nha²ju³ta² kâi³kxai²nân²tu³

nxe³te²na² a³wih¹xa³ha²kxai³ a²nũ²a² a³xa² yen³kxa² yxo²kwain³kxi²nyhu¹kxi³-
te²na² a³wih¹xa³ha²kxai³ nxe³hi³nx2na³la². A²nxe³te²na²:

—A²nũ²a² a³xa² yen³kxa² yxo²kwain³na¹nha¹. Nxe³kxai²nã²tu³ a²nxe³te²na²
yen³kxai²na² a²sũ³nu³lot3sxã³ sa²yxo²we¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³hi³nx2na³la².

6A²nxe³te² he³la³kxai²na² Sũ³na² i³xan³ta³kxain¹ju³ta³nũ³a²yũ²na³la². Sũ³na²
wã³txa² sa²yxo²we¹txa³kxai²nã²tu³ nxe³te²nãu³xa² i³xan³ta³kxain¹ju³ta³lon³-
tu¹wa². Nxe³kxe³su² wã³txa² kwa²toh³lxi³jau³su² ain³kxah¹lxin¹kxai²nã²tu³
i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². 7Nxe³ha²kxai³ te³xai²yã¹nxe²
kãi³ũh¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². 8Kxã³nxi¹nai³tã² ka³nxah³ti³hũ³nxe² yxau²xai³lyah³-
lxi³te³sin¹yu²hẽ³la². Yxã¹ta¹ hi¹nai²na¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha¹kxai³
ha²te¹te²hũ³nxe² yxau²xai³lyah³lxi¹lxa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²a² a²-
wẽh³ha³lxa² yã¹nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². 9Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na²
Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau²kxai²nã²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² kãi³ha²kxai³
wain³ju³ta² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ a²ya³la³tu³ jau³xa² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹-
nha²kxai³ yah³lxi³te³sin¹yu²hẽ³la². Nxe³yah³lxin¹kxe³su² ha²te¹te²a² wẽh³ha³lxa²
yã¹nxe² yxau²xai³lyah³lxi³hi³nxã¹lxa². 10Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²-
ten³ju³ta² i³wi¹lxi³ki³ki³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ kãi³ũh¹jah³lxi³hẽ¹la². 11Ka³nxah³ta²
kãi³ki³jut3sũ³nxe² kãi³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Kõ³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta¹la¹wa².
Yxã¹ta¹ wi¹lãin³nha¹jah³lxi³sã³nhẽ³la². Kõ³nxe³kxai²nã²tu³ i³yau¹ũ³waun¹-
nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 12A²nxe³te²na² hãi³a² kãi³ain¹ju³ta² kõ³nxe³khai¹nxe³ha²kxai³
i³hen³txi¹nx2ta¹kxe³su² ãu²li²to³nha²hi³na¹wa². 13Jã¹nxe³jut3su² ha³lo²a²
sa²ha²te¹kxai²nã²tu³ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ e³la³nah¹lxi³te²ju²hẽ³la². E³la³nah¹-
lxi³kxai²nã²tu³ a²e¹nãu³ai²na² wi¹ta³nxa² kõ³nxe³ta³nxa² a³ya³ti³hi³nx2na³la².

14Te²yã¹nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ã³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹:

—Ãu³xi²te²hũ³te² i³nxai²na² txu¹lxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ya³lu²te²hũ³te²
i³nxai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Kris²tu³jah¹lo²su²
te²hi²sen³su² wxa²e¹nãu³ai²na² i³ha²te¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15Jã¹nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² yxau²xai³sa²tẽ³yah³lxin¹kxa²
i²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la². A³la³kxi²nxa³te²yã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Wi¹le³-
kxi²nha²te²a²yã¹jah³lxi³hẽ¹la². 16Ha³lo²a² wa³su³txi³ ha³nãu³hi²nẽ³na³la².
Nxe³nẽ³lha²kxai³ wain³txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Wain³txi³ yxau²xai³-
lyah³lxin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² yxo²i²xa³te²nãu³xa² Kris²tu³jah¹lai²na²
wã³txa² i³yau¹ũ³yah¹lxi³hi³nxã¹lxa². Ha³lo²a² kõ³ton³na³la². Nxe³ha²kxai³
wi¹yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². 17Kwa²toh³lxa³ti³su² yah³lxi³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹-
hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ten³sih¹nxa²ti³jau³su² a³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ¹la².

18Vin²yau³xa² ãn³jau³xa² i³na²sxã³ wen¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². ã³na²sxã³
wen¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³ hin¹yah³lxin¹kxe³su² kõ³nxe³ti³ kãi²nõn³yah³-
lxi¹nha³ta²wa². Hãi¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wxa²e¹nãu³ai²na²
ain³sa²tẽ³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 19Jã¹nxe³te³na¹ wã³txa² wi¹jau³xa² Ta³-
vi²yah³lu¹ta¹na² wã³txa² i³hai³ni² i²no³jau³xa² hain³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
i³sa²nẽ¹kxi² wã³txa² wi¹lxon³kxi¹nx2ti³jau³xa² i³hai³ni² nxe²waun¹nyha¹jah³.

lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³nxa²lxi³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²nū¹ah³lxin¹tu¹wa². 20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a² i³lī³hxa³ju³-
ta² i³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² i³lxa²
i³yī¹lī¹jah³lxi³sa³ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

A²wē³sāi¹yah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² wain³txi³ yxau²xai³lain¹jau³su²

21 Kris²tu³jah¹la² i³kāin²te²lon³si¹sa³ yxau³sa³ sa²nēn¹kxi²ki³tā³la².
Nxe³ki³sa²kxai³ i³kāin²te²lon³si¹sa³ yxau³yah³lxi³sa³ sa²yo²we¹ta³-
waun¹ha¹jah³lxi³hē¹la². 22 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³ i³nxa²na² te²yā¹nxe³sa³:
—~Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit³su² na¹xa¹. Sa²yo²we¹te²sa³xa¹. Yah³lxin¹-
kxai²nān²tu³ wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² sa²yo²we¹te²xai³tain¹yah¹lxi³hē¹na².
Nxe³na¹jau³su² nxe³ya³nx²ta¹xa². 23 Jā¹nxe³jut³su² a²wē³sāi¹yah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa² ne³ti³hi¹kxah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sa³:
Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yo²i²tū³ka³txi³ki³nāu³xai²na² ne³ti³hi¹-
tē³jah³lo²su² na³la². Nxe³sa³ Kris²tu³jah¹lai²na² a²nū²a²nāu³lo³ki³tā³la².
Jā¹nxe³sa³ Jah¹la²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²-
hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wa². 24 Te²yā¹nxe³jut³su² yo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²
sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² i³kāin²te²lon³sa³ yxau²xai³ki³tā³la². Nxe³kxi³-
kxa² yā¹nxe³sa³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² nxe³kxa² yā¹nxe²
a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² i³kāin²te²lon³sa³ yxau²xai³lain¹txai²la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³ i³nxa²na² wxa²sxe³xa³ka³lxu³-
khai³xa² a²lxi¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² yo²i²tū³ka³txa²
a³lxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā²-
nxū^hlxi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³
i³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ i³yau³xa² tē³sa³
wxa²ho³kxi²sa³ wxa²han³kxi²ti³nē³kxa² yā¹nxe³sa³ Sū³na² wān³txi³-
su² te²kxai³lu² tah²lxi³ sa²we¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Sū³na² wān³txa²
sa²yo²wet¹lsi¹ki³jau³sa³. Nxe³nē³te²ju²hē³la². 27 Nxe³ka³tū³ kxā³nāu³a¹
yo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sa³ Kris²tu³jah¹lo²-
nu¹txa² hxi²ki³kxai³lu² wā²nxū^h tah²lxi³ sa²we¹tē³ka³tū³ta¹:

—~Wi¹lhin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txi³su² nxe² e³kxi²-
nē³jau³su² nxe³nū¹nhē³tu¹wa², Je³su²jah¹la²kxai³ a²ha³lo²a² a³ti³ki³hi¹na²sa³.
A²nxe³te²ki³na¹xai²na² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ kāin²
khon³ti³nē³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ i³kuh³lxa³ti³nē³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³
nxe²nē³lxa³lho³la². Nxe³yān¹ta¹ wi¹lhin¹khai¹nxe² a²nū²a² a³xa² hxi²kan¹ti³
ko³nxe³te²lo³tē³lxa³ha²kxai³ nxe² sa²tē³nē³tu¹wa². 28 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe³-
sa³ a²sxe³xa³ka³lxi²na² a³lxi²nū¹txai¹nhē³la². Nxe³sa³ a²wē³sāi¹yah³lai²na²
i³lī³te²na² a²sxe³xa³ka³lxi³khai³xa²na² a³lxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³khai³xa²
a³lxi²nū³nhī³nx²na³la². 29 Jā¹nxe³sa³ a²nū²a² a²si³n³khai³xa² yo²kwīn¹kxi²te²-

na² yū³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³ wi¹yai¹yha¹ha²kxai³ wi¹lhau³ko³tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²-
i²tū³ka³txa² wi¹lhau³ko³tū¹te²ju²hē³la². 30Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³sa²kxa²
ya¹nxe³ki³tā³la². 31Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

—In³txai²na² txu¹ha² so¹nyhu¹te³lhxā³ nxe³kxai²nān²tu³ a²wī³na² ā³na¹i²
a²hā³ka³nai²na² ā³na¹i² nxe³ka³tū³ a²sxe³xa³ka³lxi²na² so¹nū²la² ā³nū²kxi²sxā³
yxau³ya³tu¹wi¹. Ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³kxai²nān²tu³ a²nū²ka³na³ka³na³te²-
hū³nxe² yxau³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 32A²nxe³jau³jau¹xu¹tai²na²
i³hāi³kxi²nē³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxē³ta³lun²nē³jau³sxa³wa².
Te²yā¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² kāi³ū¹-
hain¹ju³ta² wān³txa² hāi³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ki³jau³sxa³wa².
Nxe³jau¹xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². 33Jā¹nxa¹jau³su² a²wē³sāi¹nāu³ i³nxai²na²
wxa²nū²khai³xai²na² a³lxi²nyha¹lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²sxe³xa³ka³-
lxu³khai³xai²na² a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³
i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹na².

A²wē³ha³lxa² a²wī³na² a²hā³ka³na² wain³txi³ yxau²xai³lin³tain¹jau³su²

6 1Nxa²ha¹te¹ wē³ha³lxi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu²:
—~Sū³na² wē³ha³lxi³su² na¹xā¹. Yah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wī³na²
sa²yxo²we¹txi² wxa²hā³ka³nai²na² sa²yxo²we¹txi² nxe³jah³lxi³hē¹la². Ju¹tai²-
na² wain³na³la². 2-3Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:
—~Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³na² wi¹kāi³ūh¹xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³-
jau¹xu¹tai²na² kwa³na³nē³jau³xai²la¹wa². Sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tu³
ka³lih³kxi²la²nha² yxau²xai³ki³tu¹wa².

—~Sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi²la²yhah¹-
lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² kwē³kxa² ka³lxa¹txi³
yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Sū³na² wān³txu¹tai²na²
nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xu¹tai²na² wi¹lhin¹ki³ju³ta³nū³a² i³-
yau¹ū¹nhē³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², sa²yxo²we¹ki³kxe³su² ha²kxai³la².

4A²wī³na² i³nxai²na²sa¹. Wxa²wē³ha³lxi³nāu³xa² i³xan³txi³ te²lot3jah³-
lxi³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ Sū³na² wān³txa² i³tih³nxe² wain³txi³ i³yau¹ū¹hi²
nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

Kwa² wa³ka³li³lon³kxi²jah¹la² a²wa³kxēn³yah³la² yxau²xai³lya³jau³su²

5Jā¹nxa¹jau³su² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² i³-
ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²wa³kxē³yah³lai²na² txa²wā¹ha³lo²a² yxau²xai³te²na²
wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹la². Wi¹-
sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³
wxa²ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³lai²na² wi¹wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la². 6I²nx2ti³hi¹na²
so¹lxi³ wi¹wa³kon³yah³lxi³txa³hē¹la². I²nx2ti³xa³kxan²ti³ wi¹wa³kon³jah¹lxi³hē¹la².
A²nū²a² so¹lxi³ i³wi¹lxon³kxi²sih¹nx2ti³jau³nū³su² nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹
Kris²tu³jah¹la² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3jah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na²:

—~Wain³txi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su² wi¹-kãi³yah³lxin¹kxa²yu³su² ka³lih¹nha²sxã³:

—~Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²na¹xã¹. Hai³-txi³ yuh³xan¹te²na² hxi²kan¹jah¹lai²na² so¹lxi³ wa³kon³kxin²nxa³xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 8 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²na² wi¹wa³kon³kxi²-kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² ũ³yho³hi²xi²tu¹wa². Kwa² wa³kon³kxi²jah¹la² ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² wa³kon³kxi²nxa³sxã³ kwa² yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² i²li³te²na¹ ũ³yho³hi²xi²-tu¹wa². Nxe³ya³nx²ta¹wa².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²wa³kxãn³yah³lo²lo³tain¹yah³lxin¹-te² i³nxai²na² te²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³tãu³lot³txa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Ko³nxe³ton³sih¹tain¹yah³lxin¹jau³-su² e³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ tũ¹ka³txai²na² a²wa³kxãn³yah³lain²txi³ wxa²wa³kxẽ³-yah³lain²txi³ nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a² ka³na³ki² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ten³kxi²kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i³lxi³te²na² yã¹nxe³sxã³ ten³kxi²te²ju²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka¹tẽ³lha²kxai³ wa²ni²li²nha²ki³jau³su²

10 Jã¹nxe³jut³su² txa²wã³tã³yah¹lxi¹lxa². Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹-hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nũ³kxũn³te²a² si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³nũ³kxũn³ti³-hit¹ltxa²lxi³tu¹wa². I³hxi²ka¹ta²lxi³ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe² kãi³ti³hit¹ltxa²lxi³tu¹wa². 11 Kxã³nxi¹nai³tã² a²nũ²ai²li² a²nũ²a² ã³xai²li²:

—~He¹kxi²nyhu¹a¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ wã²la² kan²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Ũ³whi²kxi²nha²te³nũ¹ta²kxai³la¹ sãn²ta³ka³-lo³a² ũ³yha³li³kũ¹nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hi³ki²a³li³khai³xa² ũ³si³wi¹nha²te²ju²hẽ³la². A²ha³la³se³nãn¹ka³lo³a² kan²ka³lo³a² ũ³ha³-la³wih²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² a²nxũ²kwai³la³tĩh³na² ã³ti¹kxi²nha²te³lhã³ haut³ta³ka² ta³nxa² hi³ki²a³la² ta³nxa² txo¹kxa²yan³-txi³sa². Jã¹nxe³sxã³ a²yu³kxan¹ka³lo³a² ũ³yhu³wih²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ tĩh³na² ai³tĩh³na² u²lxi³ ai³kxan²ti³ wi¹lã³nxai³hĩ³-nx²na³la². Kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tãu³wa³tãu³ka³lo³ai²na² hxi²tẽ³nha² nxain¹te²ju²hẽ³la². Hxi²tẽ³nha²kxai²nãn²tu³ a²ko¹ko¹nãu³xa² haut³txa² ha³-nxeh³lxi³ka³txa² ã³na³nain¹kxan¹ti³ hai³txi³ txo¹hĩ³nx²nxa³wa². Jã¹nxe³sxã³ a²ne³ka³nãu³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ũ³nhe³hẽ¹nha²te²ju²hẽ³la², i³ne³su²lhã³ i³ya²lu¹tain¹kxa²yan³txi³sa³. Jã¹nxe³sxã³ a²hxi²ka³nãu³a² hi³ki²a³la² kãn²-ka³txa² tẽ³te²ju²hẽ³la², a²ko¹ko¹xa² so¹lxi³ wa³ka³ti³lo³lha³ka². Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ã³nhe¹lxi³te³lhã³ ai³ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³-jut³su³nxe² a²ta³a² nũ³ka³txa² he¹kxi²nẽ³ju³ta² yũ³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxe³su²

wi¹la³non²ta³kxi²nē³ju³ta³nū³su² sa²so¹kxi¹jah³lxi³hē¹la², Txa²wā¹sū³-
na² hxi²ka²sa³. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ a²ta³a² nū³ka³txa² hxi²kan¹txi³
i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wa³ka³ti³lo³txa²lxi³sxā³ we³nxa²lxi³xa³lho³la². 12 Jā¹-
nxe³sxā³ he¹kxi²nē³te²na² hai³txi³ a²nū²khai³su² ti³he¹nx2nxa³wa². Yxā¹ta¹
a²ta³a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² he¹kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a² kwa²nū³kxūn³te²na²
he¹kxi²nē³lha²kxai³ ka³nxah³ti³na² yuh³xai²nān¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² he¹-
kxi²nē³lha²kxai³ oh³nāu³an¹te²a² a²ta³a² nū³ka³txa² ko³nxe³khaixl¹te²nāu³xa²
he¹kxi²nē³lha²kxai³ nxe³nē³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ he¹kxi²nē³te²-
ju²hē³la². 13 Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹tē³te²a² whāi²na¹
sa²so¹jah³lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ ko³nxe³te²nāu³xa² hai³txi³ wa³-
ka³ti³lo³txa²lxi³xa³lho³la². Hāi¹nxe³sxā³ nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³jah³lxi³hē¹la².

14 Nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³te²na² so³ta²to²khai³su² te²ju²hē³la². A²-
nxe³jah¹lo²kxai³la¹ sīn²ta³ka³lo³ai²na² tē³kxai²nān²tū³ a²wā²la²ka³lo³a²
sa²si³nū³nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²ya³la³tū³jau³xa² wain³txi³
sa²yo²we¹ta²xai³jah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ a²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³-
ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wain³te²lo³nha²sxā³
yxau²xai³jah³lxi³hē¹la². 15 Jā¹nxe³sxā³ so³ta²to²jah¹la²kxai³lu² a²yu³kan¹ka³lo³a²
wi¹ka³lo³a² ā³yū³wi¹nha²kxai²nān²tū³ wi¹lā³nxai³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³-
sxā³ wān³txa² hāun³jau³xa² tē³sxā³ yxau²xai³jah³lxi³hē¹la². 16 Nxe³kxa²yu³su²
so³ta²to²jah¹la²kxai³ kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tāu³wa³tāu³ka³lo³a² hxi²tē³nha²sxā³
ai³lain¹te²ju²hē³la². Ai³lain¹te³na¹ a²nū²a² an³txi³te²na² yxau²son³kxi²-
kxai²nān²tū³ ha³nxe²a² i³tho³xa²

ā³na¹kxi²kxai²nān²tū³ kwa³thi³la³ka³-
lo³ai²li² ā³non²ta³kxi²nha²te²ju²hē³la².
Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ nxū²kwai³lxū¹txi³
Kris²tū³jah¹la² yo²ta²jah³lxi³hē¹la². Yah³-
lxin¹kxai²nān²tū³ ko³nxe³te²a² a²ta³a²
ā³ke³tū¹nx2ti³kxai²nān²tū³ hxi²kan¹-
txi³ sa²yo²we¹jah³lxi³hī³nx2nxa³lxa².
17 Jā¹nxe³sxā³ so³ta²to²jah¹la²kxai³
kwa³thi³la³ka³lo³a² ne³hē¹nha²-
te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³
ā³wa²sut¹sxā³ yxau²yah³lxin¹kxai²-
nān²tū³ a²ta³ai²li² hxi²kan¹txi³ ka³tē³na²
wi¹tāu³la² sa²sai¹kxi¹nx2ti³hī³nx2nxa³-
wa². Jā¹nxe³sxā³ so³ta²to²jah¹lan²tū³
hi³ki²a³la² kāin²ka³txa² tē³sxā³ he¹-
kxi²nyhu¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³-
jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nx2ti³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³tih³nxe³-
nx2ti³hī³nx2na³la². 18 Nxe³kxa²yu³su²

(Efesios 6.17)

ha³lo²a² i²li³ju³ta² ten³yah³lxin¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxihē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³nx2ti³sxā³ i³ye³sa²tē³kxi¹-txain¹yah³lxihē¹la². Ye³te³nxe² yxau²xai³jah¹lxihē¹la².

—~Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹. Ā³a¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³-lxix³txa³hē¹la². Yxo²i²tū³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² i²li³te²na² wxa²sa²wa²lho¹xi²kxai²nān²tu³ nxū²kwai³lxū¹si¹jau³su² Sū³na² e³kxi²txain¹yah³lxihē¹la². 19-20 Te²yā¹nxū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²-yah³lxin¹tāu³a² kâi³a¹ju³ta² e³kxi²txain¹nūn³yah³lxihē¹la². Kâi³a¹ju³ta²sa¹, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kxā³nhxī¹nai³tā² hâi³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²-tu³wa². Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² hâi³jau³xai²na² i³yau¹ū³nx2ti³si¹sa²jau³su² i³sa²si¹hā³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² i³yau¹ū³nxa²-lxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹ ū³tī¹kxi²sain¹na²hē³la². Ū³tī¹kxi²sain¹sxā³ kwa³thi³lih³na² tē³sxā³ sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wān³txa² ha³ya³kxa³lxix³su² jau³xa² i³yau¹ū³hain¹-nxa³lho³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Sū³na² e³kxi²yah³lxin¹tāu³a² i³yau¹ū³sxā³ i³hxi²ka¹tūh¹sa²jau³nū³su² i³ye³kxi²txain¹yah³lxihē¹la².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³tā³nxa² ā³ne³wxe³si¹nxa²lxa¹jau³su² Ti³ki²kah³la² i³sa²si¹hā³ūh¹nxa²lxa¹tu¹wa². Txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa². A³lxix²nē³jah¹-lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹lhit¹sxā³ sa²yo²we¹jah¹lo²su² na³la². Wān³txa² kâi³a¹jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹-ū¹nx2ti³tu¹wa². 22 Nxe³jau³nū³ai²na² so¹lxix³ i³sa²si¹hā³ū¹hai¹na¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³ txai²na¹xai²na² ha³lo²a² yxau²xai³si¹na¹ju³tai²na² i³yau¹-ū¹nx2ti³tu¹wa². 22 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ nxū²kwai³lxū¹nx2ti³nūn³tu¹wa².

23 Nxe³nx2ti³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³te²na² sa²kxai³lu² a³lxix²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ ā³nhāu²no³nyhu¹ah³lxin¹-ju³ta² yū³ha²kxai³ yo²i²yah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³sih¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nha²wa². 24 Jā¹nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³ a³lxix²sa²tē³yah³-lxix²te²si¹lxa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sū³na² thāi³ti³la² a³lxix²nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jā¹nxa¹jau³su² jau¹xai²li² nxe³ya³nx2ta¹wa². Ta³lun²na¹wa².